

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ενεργοί μαθητές»

Συγγραφή: ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΠΕΤΑΝΗΣ

Εφαρμογή: ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ενεργοί μαθητές

Εφαρμογή σεναρίου

Γεωργία Αντωνογιάννη

Δημιουργία σεναρίου

Μιχάλης Καπετανής

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

2ο Γυμνάσιο Χαλάστρας, Θεσσαλονίκη

Χρονολογία

Από 02-03-2015 έως 02-04-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 5η Ενότητα: Ειρήνη-Πόλεμος

Β΄ μέρος: Β2 Αιτιολογικές προτάσεις

6η Ενότητα: Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικουμενικών αξιών

Δ΄ μέρος: Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

7η Ενότητα: Τέχνη: Μια γλώσσα για όλους, σε όλες τις εποχές

Β΄ μέρος: Β1 Αποτελεσματικές προτάσεις

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

9 διδακτικές ώρες

Χώρος

- I. Αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα, εργαστήριο πληροφορικής.
- II. Εικονικός χώρος: Ιστολόγιο τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Απαιτείται ο εκπαιδευτικός να είναι εξοικειωμένος με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, τη χρήση διαδραστικού πίνακα, τη γνώση επεξεργαστή κειμένου (Word) και τέλος τη δημιουργία και διαχείριση ενός ιστολογίου.

Οι μαθητές έχουν εργαστεί και στο παρελθόν ομαδοσυνεργατικά και είναι εξοικειωμένοι με τον επεξεργαστή κειμένου. Δυστυχώς δεν ήταν εξοικειωμένοι με τη δημιουργία ιστολογίου και δεν είχαν κάποιες γνώσεις σε σχέση με την ανάρτηση αρχείων σε αυτό ([Blogger](#), [Wordpress](#) κ.ά.). Για τον λόγο αυτό έπρεπε να αφιερωθεί κάποιος χρόνος ώστε να καλυφθούν τα κενά, τόσο στην αρχή της εφαρμογής όσο και στη διάρκεια.

Τέλος, όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας, το εργαστήριο πληροφορικής με σύνδεση στο διαδίκτυο είναι πολύ παλιό και η χρήση του προβληματική. Υπήρχαν λοιπόν μεγάλες καθυστερήσεις και πολλές φορές τα παιδιά αναγκάζονταν να τελειώσουν ή να κάνουν τη δουλειά που τους είχε ανατεθεί στο σπίτι τους. Τέλος, έγινε χρήση της αίθουσας διδασκαλίας με τον διαδραστικό πίνακα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μιχάλης Καπετανής, Ενεργοί μαθητές, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

--

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός του σεναρίου ήταν, αρχικά, να συζητήσουν και να προβληματιστούν οι μαθητές σε σχέση με τον εθελοντισμό και την ανάγκη που υπάρχει στις μέρες μας να προβληθούν και να ενισχυθούν πολλές εθελοντικές δράσεις. Σε δεύτερη φάση, στόχος του σεναρίου ήταν να εμπνεύσει και στη συνέχεια εμπλέξει τους μαθητές σε αντίστοιχες δράσεις και κατ' επέκταση να τους καταστήσει ενεργούς πολίτες (ερέθισμα→ προβληματισμός→ (αυτό)οργάνωση→ δράση→ αποτελέσματα). Παράλληλα, ακολουθώντας και την αντίστοιχη ύλη του βιβλίου της γλώσσας, οι μαθητές ασχολήθηκαν με τις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (αιτιολογικές και αποτελεσματικές) δουλεύοντας ομαδοσυνεργατικά.

Οι μαθητές, κατά την 1η φάση του σεναρίου, δημιούργησαν ένα κοινό ιστολόγιο στο blogger με θέμα τον εθελοντισμό, το οποίο εμπλούτισαν με πηγές που αναφέρονταν στη δράση εθελοντικών ομάδων και παρουσίασαν με λίγα λόγια την εθελοντική τους δράση ή μέρος της. Στη συνέχεια, κατά τη 2η φάση, οι ομάδες, αξιοποιώντας τις πηγές που εντόπισαν, αποδήμησαν τα κείμενα που είχαν εντοπίσει και συνέθεσαν δικές τους δευτερεύουσες προτάσεις που δήλωναν το αίτιο και το αποτέλεσμα. Τέλος, προέβησαν στην παραγωγή δικού τους γραπτού λόγου με θέμα τον «εθελοντισμό».

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στο συγκεκριμένο σενάριο υιοθετούνται στοιχεία της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας, καθώς οι μαθητές συνεργάζονται σε ομάδες προκειμένου να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους διδακτικούς στόχους. Επιπλέον, στο πλαίσιο της ομάδας γίνεται η αξιολόγησή τους. Για τη λειτουργία των ομάδων εφαρμόζεται μια παραλλαγή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, όπως αυτή προτείνεται από τον Ματσαγγούρα (2008).

Επίσης, θεμελιακή έννοια στο Web 2.0 είναι ο ενεργητικός ρόλος του «ακροατηρίου» και η συνεργατική παραγωγή υλικού, στοιχεία τα οποία πηγάζουν από την κονστρουκτιβιστική προσέγγιση της μάθησης, η οποία αντιμετωπίζει τους μαθητές ως ενεργούς παραγωγούς της γνώσης και τη μάθηση ως προϊόν μιας κοινωνικής διαδικασίας «διαπραγμάτευσης» της (Jonassen 1999). Μια σημαντική εφαρμογή του Web 2.0 είναι τα ιστολόγια, τα οποία, σύμφωνα με τους Deng & Yuen (2010: 442), επιτελούν δυο βασικές παιδαγωγικές λειτουργίες: τη στοχαστική (reflective) και τη διαδραστική (interactive). Σύμφωνα με την πρώτη, το ιστολόγιο αποτελεί μια ευέλικτη πλατφόρμα, η οποία δίνει τη δυνατότητα για αυτό-έκφραση και αυτό-στοχασμό μέσα από τη δημόσια έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων αξιοποιώντας την πολυτροπικότητα και τα αυθεντικά πλαίσια επικοινωνίας με πραγματικούς αποδέκτες. Παράλληλα, ενισχύουν τον κριτικό στοχασμό (critical reflection) στον γραπτό λόγο τόσο για τους μαθητές όσο και για τους διδάσκοντες. Η διαδραστική λειτουργία των ιστολογίων αφορά την κοινωνική διάσταση της μάθησης, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από τη διασύνδεση των ιστολογίων με άλλα ιστολόγια ή ιστοσελίδες και αντίθετα με τον παραδοσιακό γραπτό λόγο ενισχύουν τη συνεργατική παραγωγή λόγου και τη διάδραση ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Παράλληλα, η διδακτική αξιοποίηση του ιστολογίου μπορεί να ενισχύσει την αυτό-κατευθυνόμενη μάθηση μέσα από την ανάπτυξη γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων σε ένα πλαίσιο κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να συμβάλει σύμφωνα με την Robertson (2011: 1631) στο «στοχαστικό γράψιμο» (reflective writing), με τους παρακάτω τρόπους:

- η διαδικασία γραψίματος και σχολιασμού στο ιστολόγιο εμπλέκει τους μαθητές σε μια διαδικασία ανταλλαγής απόψεων σε ένα νοηματοδοτούμενο περιβάλλον.
- η μετασηματιστική δυνατότητα του ιστολογίου παρέχει στους χρήστες μεγάλο βαθμό αυτονομίας και αλληλεπίδρασης με τους άλλους.

Τέλος, κάποια από τα πλεονεκτήματα του ιστολογίου στην εκπαιδευτική διαδικασία αφορούν την αμεσότητα του σχολιασμού και της επικοινωνίας με τον διδάσκοντα και την άμεση επικοινωνία των μελών μιας σχολικής τάξης, γεγονός που το καθιστά ένα πολύτιμο παιδαγωγικό εργαλείο (Macduff 2009: 110). Παράλληλα, το ιστολόγιο μπορεί να καλλιεργήσει στα μέλη την αίσθηση της συμμετοχικότητας σε μια κοινότητα, μέσω της οποίας μπορεί να ενισχυθεί παράλληλα και η «πολιτειότητα» (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011: 23, 30-31), αφού αναπτύσσεται σταδιακά ο ρόλος του πολίτη που λειτουργεί σε ένα δημοκρατικό πλαίσιο ανταλλαγής απόψεων (Macduff 2009: 111).

Τέλος, το σενάριο αντλεί στοιχεία και από τη θεωρία της Εγκαθιδρυμένης Μάθησης, καθώς ο μαθητής μαθαίνει μέσα από αυθεντικές επικοινωνιακές περιστάσεις, αλλά και από τη θεωρία της Καθοδηγούμενης Ανακάλυψης (Bruner), καθώς με τη βοήθεια της «σκαλωσιάς» (scaffolding) που δίνεται από τον εκπαιδευτικό οι μαθητές μέσω της επαγωγικής αναζήτησης της γνώσης καταλήγουν σε γενικά συμπεράσματα αποκτώντας γνώσεις με τις δικές τους ενέργειες.

Σε ό,τι αφορά στη διδασκαλία της γλώσσας, και συγκεκριμένα ενός μέρους της θεωρίας του συντακτικού, αυτή δεν προσεγγίζεται αποσπασματικά ούτε και περιορίζεται στην ανάπτυξη κάποιων επιμέρους δεξιοτήτων, αλλά καλλιεργείται μέσω της κατανόησης και παραγωγής αυθεντικών παραδειγμάτων.

Επιπλέον, η χρήση του ιστολογίου, του επεξεργαστή κειμένου και του διαδικτύου οδηγεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γραμματισμού στις νέες τεχνολογίες. Τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα αντιμετωπίζονται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, καλλιεργούνται δεξιότητες χρήσης τους, ενώ αξιοποιείται ο Η/Υ ως περιβάλλον διερεύνησης, συνεργασίας και παραγωγής λόγου.

Η μέθοδος που προτείνεται είναι συμβατή με τις ανάγκες του Νέου Σχολείου: ανακαλυπτική-διερευνητική, στηριγμένη στη συνεργατική μάθηση, με τον δάσκαλο σε ρόλο οργανωτή και εμπνευστή. Πιο συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός προσδιορίζει με σαφήνεια τα βήματα της μάθησης, αφήνοντας όμως περιθώρια στη

δημιουργικότητα και την πρωτοβουλία των μαθητών και αναπροσαρμόζοντας τον αρχικό του σχεδιασμό ανάλογα με τις ανάγκες της μάθησης. Ακόμη, βοηθά και στηρίζει τις ομάδες κατά την εύρεση παραδειγμάτων, αν χρειαστεί, και υποστηρίζει την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων στην ολομέλεια.

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί κινείται, επομένως, και στις τέσσερις πλευρές του ρόμβου της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης 2012), επιδιώκοντας, πέρα από τη γλωσσική διδασκαλία, τον εμπλουτισμό των γνώσεων για τον κόσμο, τη διαμόρφωση κριτικής στάσης, την καλλιέργεια νέων γραμματισμών και, τελικά, τη διαμόρφωση μαθητών που ως αυριανοί πολίτες έχοντας «εκπαιδευτεί» μέσω του σχολείου σε κοινωνικές πρακτικές θα επικοινωνούν αποτελεσματικά ανταποκρινόμενοι στα προσωπικά, κοινωνικά και επαγγελματικά τους ενδιαφέροντα και στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Γενικά, το συγκεκριμένο σενάριο αναπτύσσει ιδιαίτερα σημαντικές δεξιότητες των μαθητών εξασκώντας τους στην κατευθυνόμενη ανακάλυψη, στην ενεργό συμμετοχή, στη συνεργασία, στην κριτική σκέψη, στην οργανωμένη δουλειά και στην τήρηση καθορισμένων χρονικών ορίων.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με τις στρατηγικές και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των πληροφοριών που μεταφέρει η γλώσσα αλλά και οι άλλοι σημειωτικοί τρόποι που συνυπάρχουν στα σύγχρονα κείμενα, γεγονός που θα τους καταστήσει πιο αποτελεσματικούς κριτικούς αναγνώστες.
- Να εισαχθούν στη διαδικασία να επεξεργάζονται (πολυτροπικά) κείμενα και να τα αξιοποιούν αφού τα προσεγγίσουν με κριτική ματιά.

- Να αποκτήσουν κριτική και ενεργή στάση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα και τα μηνύματα που προσλαμβάνουν στις μέρες μας γύρω από το σχετικό θέμα, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις να υλοποιήσουν μια ανάλογη προσπάθεια.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να εστιάσουν στην εύρεση και την κριτική ανάγνωση κειμένων. Οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν στρατηγικές κατανόησης των συντακτικών δομών της γλώσσας την οποία οι ίδιοι χρησιμοποιούν με τη βοήθεια του σχολικού εγχειριδίου της Γραμματικής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.
- Να δημιουργήσουν τα δικά τους κείμενα αξιοποιώντας τις γνώσεις τους και χρησιμοποιώντας δευτερεύουσες επιρρηματικές (αιτιολογικές και αποτελεσματικές) προτάσεις.

Γραμματισμοί

Κλασικός Γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ασκηθούν στην αναγνώριση και τη χρήση των δευτερευουσών αιτιολογικών και αποτελεσματικών προτάσεων, συνειδητοποιώντας τη λειτουργία τους στον λόγο ως επιρρηματικών προσδιορισμών.
- Να παρουσιάσουν τεκμηριωμένα επιχειρήματα και να αξιολογήσουν τα επιχειρήματα των άλλων.
- Να συντάξουν δικά τους γραπτά ομαδικά κείμενα και να συνειδητοποιήσουν τη γλωσσική διαφορετικότητά τους και στη γραπτή έκφραση.
- Να διατυπώσουν τις απόψεις τους γύρω από ένα σύγχρονο θέμα στο οποίο οι ίδιοι έχουν λόγο και οφείλουν να πρωταγωνιστούν.

Κριτικός Γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να έρθουν σε επαφή και να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα της επικοινωνίας μέσω των εργαλείων του Web 2.0 και τους τρόπους με τους οποίους η επικοινωνία αυτή δομείται και επιτυγχάνεται.
- Να αναγνώσουν με κριτική ματιά τα κείμενα που θα εντοπίσουν στο διαδίκτυο.
- Να σχολιάσουν τις εργασίες που οι συμμαθητές τους παρουσίασαν χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια.

Νέοι Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ασκηθούν στον σχολιασμό απόψεων άλλων μέσω του διαδικτύου με τρόπο που να ενισχύει την επικοινωνία.
- Να αξιοποιήσουν το διαδίκτυο ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, δηλαδή ως περιβάλλον ανάγνωσης και παραγωγής λόγου.
- Να λειτουργήσουν ομαδικά και συνθετικά και να προχωρήσουν στη συμπαραγωγή λόγου μέσω της χρήσης του Word.
- Να εισαχθούν και να κατανοήσουν τη διαδικασία ανάρτησης μιας εργασίας και αποστολής σχολίου σε περιβάλλον Web 2.0 (ιστολόγιο).

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές:

- Ασκούνται στην ομαδικότητα και τη συνεργασία.
- Αποκτούν υπευθυνότητα καθώς θα πρέπει να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους ως μέλη μιας ομάδας.
- Αναπτύσσουν γραπτό λόγο που είναι αποτέλεσμα τόσο ατομικής πρωτοβουλίας όσο και ομαδικής συν-εργασίας.
- Καταθέτουν τις σκέψεις, τις αντιρρήσεις και τους προβληματισμούς τους, κατανοώντας ότι για κάθε ζήτημα υπάρχουν θέσεις και αντιθέσεις και ότι οφείλουν να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η αφορμή για τη σύνταξη του σεναρίου ήταν διττή. Από τη μία, το θέμα «εθελοντισμός», και ιδιαιτέρως των «ενεργών μαθητών», παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για τους ίδιους τους μαθητές, καθώς οι ίδιοι εμφανίζονται ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι και τοποθετούνται δυναμικά πάνω σ' αυτό, ανάλογα πάντα με τους κοινωνικούς παράγοντες που μπορεί να καθορίζουν τις στάσεις τους. Επίσης, το ίδιο το σενάριο μπορεί να λειτουργήσει ως αφορμή και προτρέπει τους μαθητές να δράσουν εθελοντικά, καθώς δεν αποτελεί μια υπόθεση εργασίας αλλά μπορεί να υλοποιείται παράλληλα ή μετά από μια εθελοντική δράση που οργανώθηκε από τη μαθητική κοινότητα. Από τη άλλη, υπήρξε ο προβληματισμός για μια νέα διδακτική προσέγγιση των δευτερευουσών επιρρηματικών προτάσεων (αιτιολογικών και αποτελεσματικών) που τοποθετούνται σε διαφορετική διδακτική ενότητα στο σχολικό εγχειρίδιο και που οι μαθητές δε δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον κατά τη διδασκαλία τους. Τέλος, το σενάριο καλύπτει θεματικά την 6η ενότητα, σε ικανοποιητικό βαθμό, καθώς και τη θεωρία των δευτερευουσών αιτιολογικών και αποτελεσματικών προτάσεων και ωθεί τους μαθητές στον ομαδοσυνεργατικό τρόπο δουλειάς στην τάξη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το [ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ](#) για τη Γλώσσα στη Γ' Γυμνασίου, επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αναγνωρίζουν τον τρόπο οργάνωσης και τον βαθμό σαφήνειας του εκφερόμενου λόγου.
- Να αναπτύσσουν τη δυνατότητα πρόσληψης του αξιακού περιεχομένου των μηνυμάτων του ομιλούντος/γράφοντος.

- Να αναγνωρίζουν τις διαφορές ανάμεσα στα κειμενικά είδη, να εντοπίζουν τον τρόπο οργάνωσης και το ύφος τους και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.
- Να αξιολογούν τις πληροφορίες εκτιμώντας τα γλωσσικά, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία του λόγου.
- Να θέτουν σε κριτικό έλεγχο τα επιχειρήματά τους.
- Να εκφράζονται γραπτά σε προσεγμένο λόγο και να προσαρμόζουν τον λόγο τους στο επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Να εντοπίζουν τις μορφοσυντακτικές και λεξιλογικές επιλογές και να εξετάζουν την καταλληλότητά τους.
- Να εξοικειωθούν με τις δευτερεύουσες αιτιολογικές και αποτελεσματικές προτάσεις και να μάθουν να τις διακρίνουν ανάλογα με τη συντακτική λειτουργία τους.

Σύμφωνα τώρα και με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο](#), επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αποτιμούν κριτικά τους διάφορους τρόπους γραφής, με βάση τα κοινωνικά συμφραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζονται.
- Να αποκτήσουν στέρεη μεταγλωσσική ενημερότητα της μορφολογίας και της σύνταξης της ΝΕ, που έχουν ήδη κατακτήσει με φυσικό τρόπο.
- Να κατακτήσουν πτυχές της σύνταξης της πρότυπης γλώσσας που ενδεχομένως δε γνωρίζουν και να αποτιμούν κριτικά τη συντακτική και μορφολογική ποικιλότητα.
- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που δίνουν τη δυνατότητα κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν και να μεταδίδουν γλωσσικά μηνύματα με τρόπο διαφοροποιημένο ανάλογα με την περίσταση επικοινωνίας και το κειμενικό είδος.

- Να κατανοήσουν ότι ο λόγος των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις ΤΠΕ είναι λόγος που διαφέρει ως προς τα χαρακτηριστικά του από τον καθημερινό προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να είναι σε θέση να τον αναγνωρίζουν, να τον αξιολογούν και να τον χρησιμοποιούν.
- Να αντιληφθούν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχθούν από εργαλεία του Web 2.0, τα οποία αποτελούν μια πρακτική του ψηφιακού γραμματισμού.
- Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή γραπτού λόγου αποτελεί μια διαδικασία συνεργατική και δημιουργική, ώστε να είναι σε θέση να σχολιάζουν και να αξιολογούν τον παραγόμενο λόγο τους.
- Οι μαθητές που ανήκουν στη γενιά του διαδικτύου και έχουν εξοικειωθεί με αλληλεπιδραστικά μέσα, να μεταφέρουν τις δεξιότητες αυτές στη μάθηση.
- Να δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να επιλέγουν ένα από τα εργαλεία του Web 2.0 για να επικοινωνήσουν και έτσι η γλωσσική διδασκαλία να αποτελέσει μια επικοινωνιακή πράξη.
- Να αντιληφθούν ότι κατανόηση σημαίνει στάση «κριτικού αναγνώστη» απέναντι στις ιδέες του κειμένου και την οργάνωσή τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η κατανόηση ενός κειμένου απαιτεί εκ μέρους του αναγνώστη γνώσεις για τη γλώσσα και συγκεκριμένα τους κειμενογλωσσολογικούς μηχανισμούς που καθιστούν το κείμενο μια ενότητα λόγου με επικοινωνιακό, λειτουργικό χαρακτήρα και γνωστικές δεξιότητες για την παρακολούθηση της σκέψης.
- Να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται με σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών τους.
- Να κατανοήσουν ότι στον σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο

διερευνητικός, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως ερευνητές.

- Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ αποτελούν φορείς γνώσης και πληροφόρησης, ώστε να προσπαθήσουν να πλοηγούνται σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και να αποκτήσουν δεξιότητες παραγωγής λόγου με τη βοήθεια εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται:

- ως πηγές πληροφόρησης·
- ως εργαλεία παραγωγής λόγου (λογισμικό κειμενογράφου Word)·
- ως μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ιστολόγιο).

Γενικά θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι ΤΠΕ είναι πιο ελκυστικές για τους μαθητές, τους βοηθούν να εργάζονται ομαδικά ακόμη και εξ αποστάσεως και να παράγουν λόγο με τη χρήση ψηφιακών μέσων (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011: 32).

Κείμενα

Τα κείμενα που αξιοποιήθηκαν από τον διδάσκοντα στην Α΄ φάση του σεναρίου είναι τα εξής:

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

- Διαδικτυακός Κατάλογος Εθελοντισμού: e-ethelontis
- Καραντζίου, Ντ. 2013. Εθελοντικές υπηρεσίες Υγείας στη «Σωτηρία» για καρκινοπαθείς. Enet.gr.
- Κόκουβα, Γ. 15 εθελοντικά προγράμματα για να... κάνετε το καλό. In2life
- Κρανιώτη, Ιω. Οι εθελοντικές δράσεις για το περιβάλλον στην πόλη μας. Monopoli.gr
- ΣΚΑΪ: [Όλοι μαζί μπορούμε!](#)
- Σταμάτογλου, Μ. [Κάναμε το καλό και το ρίξαμε στο γιαλό...](#)
- Το Χαμόγελο του Παιδιού: [Τομείς εθελοντικής προσφοράς](#)

- ΧΑΝΘ: [Εθελοντισμός και κοινωνικές δράσεις](#)
- Volunteer4Greece: [Βρες την εθελοντική θέση που σου ταιριάζει!](#)

Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου:

- Peter Dalglisch, [[Ο νεανικός ιδεαλισμός](#)]
- Πέτρος Ισαακίδης, [[Γράμμα από τη Σομαλία](#)]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το σενάριο ήταν χωρισμένο σε τρεις φάσεις αλλά, επειδή αυτό δεν διευκολύνει και η εφαρμογή του σεναρίου ακολούθησε τη δική της πορεία, θα μιλούμε μόνο για διδακτικές ώρες.

1^η διδακτική ώρα

Κανείς μαθητής της τάξης δεν είχε κατασκευάσει ποτέ δικό του ιστολόγιο και κανένας δεν ήξερε πως γίνεται αυτό. Αρχικά, λοιπόν, έπρεπε να αντιμετωπίσουμε αυτή τη δυσκολία. Στην αίθουσα με τον διαδραστικό πίνακα επισκεφτήκαμε μια σειρά από ιστολόγια (εκπαιδευτικά, ενημερωτικά, προσωπικά, εταιρικά κ.ά.) ώστε να αποκτήσουν σαφή εικόνα για τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

Στη συνέχεια επισκεφτήκαμε δύο πλατφόρμες ιστολογίων, τις [Blogger](#), [Wordpress](#), και περιηγηθήκαμε για λίγο. Αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε την πλατφόρμα blogger. Για την έναρξη του ιστολογίου χρησιμοποιήσαμε το mail που είχαμε δημιουργήσει ως τάξη για τις ανάγκες εφαρμογής προηγούμενου σεναρίου. Το mail και ο κωδικός ήταν γνωστός σε όλους τους μαθητές.

2^η διδακτική ώρα

Στην αίθουσα πάλι με τον διαδραστικό πίνακα ανέλαβα να τους δείξω τα βασικά σημεία κατασκευής ενός ιστολογίου, δηλαδή τη σχεδίαση και τη διάταξή του. Η τάξη έδωσε το όνομα στο ιστολόγιο και, όπως ήταν φυσικό, σχετίζονταν με την πράξη του εθελοντισμού: «χέρι βοήθειας», <http://anatolikoths.blogspot.gr/>

Μερικές παρατηρήσεις:

- Το αρχικό στήσιμο έγινε από τον εκπαιδευτικό αναπόφευκτα, διότι έπρεπε να τους καθοδηγήσω και να τους διδάξω τη διαδικασία που δε γνώριζαν, μιας και δεν είχαμε την τύχη κάποιος μαθητής να έχει ασχοληθεί με αυτό στο παρελθόν.
- Όλη η διαδικασία γίνονταν στον διαδραστικό με τη συμμετοχή της τάξης και σύμφωνα με το γούστο τους, π.χ. αυτοί επέλεξαν το πρότυπο του ιστολογίου, τα χρώματα και κάποιο gadget.
- Στη συνέχεια της εφαρμογής, όταν εξοικειώθηκαν με τη λειτουργία του ιστολογίου, άλλαξαν το αρχικό πρότυπο.

Έγινε μια πρώτη ενδεικτική ανάρτηση για να εγκαινιάσουμε το ιστολόγιο και να δουν οι μαθητές τη διαδικασία.

3^η διδακτική ώρα

Ως αφορμή, συζητήσαμε για μια εθελοντική δράση των μαθητών σε συνεργασία με την ενορία του χωριού. Την περίοδο των Χριστουγέννων οι μαθητές επισκέφτηκαν ένα νοσοκομείο, είπαν τα κάλαντα, χάρισαν μικροδώρα αλλά κυρίως συζήτησαν με τους ασθενείς. Με την ανάμνηση αυτή θυμήθηκαν τα θετικά του εθελοντισμού αλλά και την ικανοποίηση που ένιωσαν για την προσφορά τους.

Στη συνέχεια, χωρίστηκαν σε ομάδες με δική τους πρωτοβουλία. Εξάλλου δεν ήταν η πρώτη φορά που θα δούλευαν ομαδοσυνεργατικά. Είχα φροντίσει να αναρτήσω στο ιστολόγιο, στην κατηγορία «[ενημέρωση](#)» το υποστηρικτικό υλικό με τις προτεινόμενες [διευθύνσεις ιστοσελίδων](#) εθελοντικών ομάδων και οργανισμών καθώς και το [1^ο φύλλο εργασίας](#), το οποίο το χώρισα σε δύο μέρη για καλύτερη επεξεργασία. Ασχοληθήκαμε, αρχικά, με το πρώτο μέρος (α' μέρος). Οι μαθητές έπρεπε με βάση αυτό να παρουσιάσουν την εθελοντική δράση τριών ομάδων/οργανισμών, τις αιτίες και τα αποτελέσματα της. Αν και έγινε σαφές πως

μπορούσαν να ασχοληθούν και με άλλες ομάδες/οργανισμούς πέρα των προτεινόμενων, όλες οι ομάδες – πλην μίας – παρέμειναν σε αυτές.

Οι ομάδες δεν ολοκλήρωσαν τις εργασίες και ανέλαβαν να τις συνεχίσουν στο σπίτι, όπου θα έκαναν και την πρώτη ανάρτησή τους.

Παρατήρηση:

Η κακή κατάσταση του εργαστηρίου πληροφορικής με τους προβληματικούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές προκάλεσε αργοπορία στους μαθητές καθώς και την επιθυμία και προτίμηση να δουλεύουν με τις ομάδες στο σπίτι τους παρά στο σχολείο!

4^η και 5^η διδακτική ώρα

Προσθέσαμε και τις υπόλοιπες κατηγορίες στο ιστολόγιο. Μάθαμε πως με τη χρήση των «ετικετών» κατηγοριοποιούνται οι αναρτήσεις. Έτσι, δημιουργήθηκε η κατηγορία «[εθελοντικές ομάδες](#)» που δέχτηκε τις αναρτήσεις του πρώτου μέρους του 1^{ου} φύλλου εργασίας. Για κάθε δράση υπήρχε υπερσύνδεσμος που σε συνέδεε με τον εθελοντικό οργανισμό. Οι εργασίες διαβάστηκαν και έγιναν οι απαραίτητες παρατηρήσεις και διορθώσεις. Όλες περιείχαν, εκτός του κειμένου, και φωτογραφίες σχετικά με τον εθελοντισμό. Όσες ομάδες δεν πρόλαβαν ολοκλήρωσαν τις διορθώσεις στο σπίτι.

6^η διδακτική ώρα

Οι ομάδες ασχολήθηκαν με το β' μέρος του 1^{ου} φύλλου εργασίας που ζητούσε από αυτούς τη δημιουργία αιτιολογικών και αποτελεσματικών προτάσεων σχετικών με συγκεκριμένες εθελοντικές δράσεις. Τα κείμενα τους αναρτήθηκαν στην κατηγορία «[διότι... ώστε...](#)».

7^η και 8^η διδακτική ώρα

Στην έναρξη της ώρας ασχοληθήκαμε με την αναζήτηση και την εφαρμογή και άλλων

gadgets, όπως την εφαρμογή μηχανής αναζήτησης, youtube, στατιστικών στοιχείων και μετάφρασης του ιστολογίου, ημερολογίου και ταυτότητας ημέρας (από την ιστοσελίδα <http://www.sansimera.gr/>), και πειραματιστήκαμε και με άλλα π.χ. ψηφιακό ρολόι και πασχαλινό gadget.

Έπειτα, οι μαθητές ασχολήθηκαν με το [2^ο φύλλο εργασίας](#). Εν ολίγοις, τους ζητήθηκε να γράψουν κάποιο κείμενο για μια πιθανή εθελοντική τους δράση στο μέλλον. Τέθηκε η παράμετρος, στο τέλος των εργασιών, να συζητήσουμε σοβαρά το ενδεχόμενο να υλοποιήσουμε κάποια από αυτές. Κάποιες ομάδες ολοκλήρωσαν το φύλλο εργασίας, κάποιες άλλες το έκαναν στο σπίτι. Όλες αναρτήθηκαν στην κατηγορία [«μαθητές εθελοντές»](#).

9^η διδακτική ώρα

Παρουσιάστηκαν στην ολομέλεια οι προτάσεις της κάθε ομάδας για εθελοντική δράση και έγιναν οι διορθώσεις. Οι προτάσεις αφορούσαν στα εξής: τον καθαρισμό του σχολείου, τη λειτουργία αγοράς (μπαζάρ) με στόχο την οικονομική ενίσχυση του σχολείου, την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημιουργία λαχειοφόρου για την ενίσχυση απόρων οικογενειών του χωριού. Ενδιαφέρουσα ήταν η χρησιμοποίηση μουσικού videoclip από το youtube και η χρήση hashtag σε δύο κείμενα. Συζητήθηκε και το θέμα υλοποίησης μίας εξ αυτών. Δυστυχώς, οι μαθητές δε δεσμεύτηκαν σε κάποια από αυτές αλλά αφήσαμε ανοικτό το θέμα για να ξανασυζητηθεί ύστερα από τις διακοπές του Πάσχα.

Παρατήρηση:

Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν με τη δημιουργία του ιστολογίου. Προσθέσαμε μάλιστα και μια κατηγορία που τους ενδιέφερε (αν και το ιστολόγιο ήταν θεματικό), αυτή με το όνομα «σχολικός εκφοβισμός». Επίσης, είχαν ιδέες και για άλλες κατηγορίες, αποφασίσαμε όμως να μη ξεφύγουμε πολύ από το θέμα μας, τον εθελοντισμό.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1ο φύλλο εργασίας (κοινό), (α΄ μέρος)

1. Εντοπίστε στο διαδίκτυο κείμενα (το πολύ τρία) που αναφέρονται σε μαθητικές εθελοντικές δράσεις (άρθρα/συνεντεύξεις σε μαθητικές ιστοσελίδες ή ιστολόγια, σε ηλεκτρονικά ΜΜΕ, αφίσες κ.ά.). Στη συνέχεια, αφού τα επεξεργαστείτε στις ομάδες σας, συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί. Τέλος, να αναρτήσετε τα κείμενα που εντοπίσατε στο ιστολόγιο της τάξης σας συνοδευόμενα από το συμπληρωμένο πλέον πίνακα που ακολουθεί.

Εθελοντική δράση (σύντομη περιγραφή)	Αιτίες (τι την προκάλεσε;)	Αποτελέσματα (τι πέτυχε ή θα επιτύχει;)

1ο φύλλο εργασίας (β΄ μέρος)

2. Με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα να σχηματίσετε νέες δικές σας προτάσεις που να δηλώνουν **τις αιτίες** και **τα αποτελέσματα** των μαθητικών εθελοντικών δράσεων που εντοπίσατε στο διαδίκτυο. Σχηματίστε τουλάχιστον πέντε (5) προτάσεις για κάθε είδος (αιτιολογικές και αποτελεσματικές) και αναρτήστε σε νέο έγγραφο τις προτάσεις αυτές στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Αιτιολογικές προτάσεις (γιατί, διότι, επειδή, καθώς, εφόσον, αφού, μια και)

- i)
- ii)
- iii)
- iv)
- v)

Αποτελεσματικές προτάσεις (ώστε, που, ώστε να)

- vi)
- vii)
- viii)
- ix)
- x)

2ο φύλλο εργασίας (κοινό)

«Η μαθητική κοινότητα στην οποία ανήκετε οργανώνει μια εθελοντική προσπάθεια και ως ομάδα αναλαμβάνετε την ενημέρωση των συμμαθητών σας και την προβολή όλου του εγχειρήματος. Δημιουργήστε ένα κείμενο για το ιστολόγιο της τάξης σας στο οποίο θα γίνεται σαφής αναφορά στις αιτίες που σας εξώθησαν ή σας ενέπνευσαν, ώστε να οργανώσετε μια εθελοντική δράση και τα αποτελέσματα που επιδιώκετε να προκύψουν από τη δράση αυτή». Στη συνέχεια να αναρτήσετε το κείμενό σας στο ιστολόγιο της τάξης σας

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Αν το σενάριο εφαρμόζονταν σχετικά νωρίς, κοντά στην έναρξη του σχολικού έτους, θα υπήρχε μεγαλύτερη άνεση για τον σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση μιας εθελοντικής δράσης των μαθητών, από αυτές που πρότειναν.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο ήταν ενδιαφέρον. Λόγω των συνθηκών όμως απαιτούσε αρκετά μεγάλη εμπλοκή του διδάσκοντα, ο οποίος, εκτός από τον ρόλο του καθοδηγητή και επιβλέποντα, ανέλαβε και σημαντικό ρόλο στα τεχνικά ζητήματα του σχεδιασμού του ιστολογίου. Η απουσία ανάλογης εμπειρίας των μαθητών το κατέστησε αναγκαίο. Γενικά όμως ήταν ένα σενάριο που είχε καλά αποτελέσματα και η εφαρμογή του άρεσε στους μαθητές. Τους κινητοποίησε απέναντι σε κοινωνικά προβλήματα, τους προκάλεσε το αίσθημα της ενσυναίσθησης και τους έδειξε νέους δρόμους για να διοχετεύσουν τη θετική τους ενέργεια φέρνοντάς τους σε επαφή με τη δράση εθελοντικών ομάδων, που πριν αγνοούσαν. Τέλος, όσον αφορά στον τεχνολογικό τους γραμματισμό, ο στόχος επιτεύχθηκε με τη χρήση εργαλείου του Web 2.0.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Deng, L. & A. H. K. Yuen. 2011. Towards a framework for educational affordances of blogs. *Computers & Education*, 56(2), 441-451.

ΔΕΠΠΣ. 2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο*, ΦΕΚ 303Β/13-03-2003. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>.

Jonassen, D. 1999. Designing constructivist learning environments. In C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-design theories and models: A new paradigm of instructional theory* (pp. 215–239). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ.

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Macduff, I. 2009. Using Blogs as a Teaching Tool in Negotiation. *Negotiation Journal*, 25(1), 107-124.

Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Για το καθημερινό μάθημα και τα προγράμματα του ολοήμερου σχολείου, τα περιβαλλοντικά, τα πολιτιστικά και τα ευρωπαϊκής συνεργασίας.* Αθήνα: Γρηγόρης.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσα και Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.* Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

<http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php>

Robertson, J. 2011. The educational affordances of blogs for self-directed learning. *Computers & Education*, 57(2), 1628-1644.